

Парчевська Олександра Олексіївна, курсант НАВС

Науковий керівник – **Соха Юлія Вікторівна**, старший викладач кафедри кримінального права НАВС

ПРОБЛЕМИ ВІДМЕЖУВАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ВІД НЕЗАКОННОГО ПЕРЕПРАВЛЕННЯ ОСІБ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНИЙ КОРДОН

Сучасні транснаціональні виклики та міграційні кризи суттєво актуалізували проблему правової оцінки протиправних діянь, пов'язаних із незаконним переміщенням громадян. У системі кримінального права України особливе місце посідає розмежування складів кримінальних правопорушень, передбачених ст. 149 КК України («Торгівля людьми») та ст. 332 КК України («Незаконне переправлення осіб через державний кордон України»). Незважаючи на наявність теоретичних напрацювань, на практиці правоохоронні органи часто стикаються зі складністю розмежування цих злочинів, оскільки обидва правопорушення нерідко вчиняються одними й тими самими транснаціональними злочинними групами, використовують схожі маршрути та логістичні схеми, а також супроводжуються отриманням нелегального прибутку.

Помилки під час кваліфікації на етапі досудового розслідування призводять або до необґрунтованого пом'якшення відповідальності винних, або до ігнорування прав потерпілих, які потребують державного захисту й реабілітації.

Ключова лінія відмежування досліджуваних кримінальних правопорушень пролягає через аналіз їхніх безпосередніх об'єктів. Родовим та безпосереднім об'єктом торгівлі людьми є воля, честь та гідність особи, її невід'ємні права на свободу від експлуатації. Натомість основним безпосереднім об'єктом незаконного переправлення осіб через кордон виступають суспільні відносини у сфері забезпечення встановленого порядку охорони та недоторканності державного кордону України, тоді як інтереси самої особи (наприклад, її безпека чи майно) можуть виступати лише додатковим об'єктом [2, с. 52].

Другою принциповою відмінністю є характер взаємовідносин між правопорушником та особою, яка переміщується. При вчиненні злочину, передбаченого ст. 332 КК України, «мігрант» зазвичай діє добровільно, виступаючи замовником незаконних «послуг» із трансферу через кордон.

Запровадження воєнного стану в Україні істотно ускладнило відмежування торгівлі людьми від незаконного переправлення осіб через державний кордон. Обмеження свободи пересування окремих категорій громадян, посилення контролю на кордоні та зростання міграційних процесів сприяли появі нових кримінальних схем, які зовні можуть бути схожими між собою, але мають різну правову природу. Цікавим є й те, що в умовах повномасштабної війни відбулося часткове зміщення мотивації злочинців: якщо раніше незаконне переправлення частіше пов'язувалось із трудовою міграцією, то після 2022 року значна частина таких кримінальних правопорушень пов'язується зі спробами обходу встановлених державою обмежень на виїзд окремих категорій осіб. У наукових дослідженнях зазначається, що аналіз судової практики за 2023 рік демонструє трансформацію способів вчинення злочинів, передбачених ст. 332 КК України, під впливом воєнного стану та мобілізаційних процесів.

Взаємодія між сторонами носить характер специфічної кримінальної угоди, яка фактично припиняється одразу після успішного перетину лінії державного кордону та проведення остаточних розрахунків. Ще одним важливим критерієм розмежування є характер правового статусу особи, щодо якої вчиняється діяння. У випадку торгівлі людьми така особа визнається потерпілою, навіть якщо формально вона дала згоду на певні дії, оскільки ця згода часто є результатом обману або використання уразливого стану. Навіть якщо на початковому етапі (під час вербування) особа формально погодилася на поїздку за кордон, її згода є юридично нікчемною, оскільки вона отримана шляхом обману, шантажу, використання уразливого стану чи погроз [3, с. 14].

Особливу увагу слід звернути на зміст суб'єктивної сторони злочинів. Для торгівлі людьми обов'язковою ознакою є специфічна мета – подальша експлуатація особи в будь-якій формі (сексуальна індустрія, примусова праця, вилучення органів, жебрацтво тощо). Переміщення через кордон у цьому контексті є лише одним із можливих способів реалізації злочинного умислу правопорушника. Натомість для складу правопорушення за ст. 332 КК України умисел винного спрямований виключно на сам факт нелегального перетинання кордону особою. Корисливий мотив є кваліфікуючою ознакою для незаконного переправлення (ч. 3 ст. 332 КК), тоді як для торгівлі людьми наявність чи відсутність користі не змінює суті основного складу злочину, оскільки головним є умисел на майбутнє використання людини як «товару» та об'єкта експлуатації [4, с. 14].

У слідчій практиці виникають ситуації, коли незаконне переправлення осіб трансформується у торгівлю людьми. Це відбувається, якщо під час нелегальної міграції особу позбавляють документів, обмежують у пересуванні та починають вимагати додаткові гроші під загрозою насильства, фактично заганняючи її в боргову кабалу з метою подальшого використання її праці. У таких випадках дії винних осіб необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів – за статтями 332 та 149 КК України [4, с. 13].

Отже, проблема відмежування торгівлі людьми від незаконного переправлення осіб через державний кордон залишається однією з найбільш складних у правозастосовній практиці, оскільки окремі способи вчинення цих кримінальних правопорушень можуть мати зовнішню схожість. Водночас визначальним критерієм розмежування виступає не сам факт незаконного переміщення особи через кордон, а кінцева мета діяння та характер впливу на потерпілу особу. Якщо незаконне переправлення спрямоване на організацію факту перетину державного кордону, то торгівля людьми передбачає подальшу експлуатацію людини, використання її уразливого стану, обману або примусу.

В умовах воєнного стану ця проблема набула особливої актуальності через посилення міграційних процесів, обмеження виїзду окремих категорій громадян та появу нових злочинних схем. Це зумовлює необхідність більш ретельного встановлення фактичних обставин кожної справи, аналізу способу дій винних осіб, їхнього умислу та наслідків для потерпілих.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III : станом на 15 квіт. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
2. Шульга А. М., Цвіркун Н. Ю. Особливості складу злочинного незаконного переправлення осіб через державний кордон (ст. 332 КК України). *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2016. С. 331–337.
3. Підгородинський В. М. Кримінальна відповідальність за торгівлю людьми або іншу незаконну угоду щодо передачі людини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Одес. нац. юрид. акад. Одеса, 2007. С. 20.
4. Василичук В. І., Розслідування незаконного переправлення осіб через державний кордон : метод. рек. / та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2024. С. 84.

Пата Кіріл Олексійович, курсант ДДУВС

Науковий керівник – **Бодирєв Дмитро Анатолійович**, старший викладач кафедри вогневої підготовки ДДУВС

ТАКТИЧНА СТРІЛЬБА: ПОНЯТТЯ Й ОСОБЛИВОСТІ

Тактична стрільба є одним із важливих елементів професійної підготовки військовослужбовців, працівників правоохоронних органів та представників спеціальних підрозділів. У сучасних умовах розвитку військової справи та зростання рівня загроз питання ефективного володіння зброєю набуває особливого значення. Тактична стрільба відрізняється від спортивної чи розважальної тим, що її основною метою є не досягнення високих спортивних результатів, а забезпечення максимальної ефективності дій у реальних небезпечних ситуаціях. Вона поєднує точність, швидкість реагування, психологічну стійкість та здатність ухвалювати рішення в умовах ризику для життя.